

საქართველოს საგარეო ვაჭრობის ეკონომიკური ანალიზი თანამედროვე ეტაპზე

საქართველოს საგარეო-ეკონომიკური პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი მიმართულება დღესდღეობით (და უახლოეს პერსპექტივაშიც) საგარეო ვაჭრობაა, რო-

მელიც სამუხაროდ, არასასურველი ტენდენციით ვითარდება, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაზე.

ამ თვალსაზრისით, საგარეო-ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ-ერთი უპირველესი ამოცანა ექსპორტის გაზრდაა, ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის ეფექტური გამოყენების ძირითადი რეზერვია ქვეყანაში არსებული ბუნებრივი, მატერიალური და შრომითი რესურსების რაციონალური გამოყენება, ეროვნული მრეწველობის განვითარება, პროდუქციის ხარისხის ამაღლება, თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა და ახალი სავაჭრო კავშირების დამყარება.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ინფორმაციით, 2009 წელს საქართველოს საგარეო სავაჭრო ბრუნვა 5513,3 მლნ. აშშ დოლარია. მათ შორის, ექსპორტი 1135 მლნ. დოლარი, ხოლო იმპორტი 4378,3 მლნ. აშშ დოლარი.

საინტერესოა, რით შეიძლება იყოს გამოწვეული იმპორტის ასეთი სიჭარბე? განვიხილოთ ზოგიერთი ფაქტორი:

ჩვენს ქვეყანაში საქონლის იმპორტს საფუძვლად უდევს მრავალი ფაქტორი, რომელთაგან მნიშვნელოვანია: **ეკონომიკური ეფექტიანობა, დროის მოგება, მსოფლიოს მასშტაბით მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევების დანერგვა სამამულო წარმოებაში და სხვა.** როგორც წესი, ხდება იმ საქონლის იმპორტი, რომლის სამამულო წარმოება ან არ არსებობს, ან არსებობს, მაგრამ მისი წარმოების მოცულობა ვერ აკმაყოფილებს არსებულ მოთხოვნილებას. იმპორტის ეკონომიკური ეფექტიანობა გულისხმობს იმას, რომ შესაბამისი სახით

საქონლის ხარისხი გაცილებით მაღალი და ამასთან, მისი შეძენისა და ტრანსპორტირების ხარჯები ნაკლებია სამამულო წარმოების საქონლის შესაბამის დანახარჯებზე. რიგ შემთხვევაში, ამ პირობის გარდა უნდა გავითვალისწინოთ, აგრეთვე დროის ფაქტორი, რომლის მოგებასაც დიდი სამეურნეო მნიშვნელობა აქვს. ეს ხდება მაშინ, როცა ამა თუ იმ პროდუქციაზე მოთხოვნილების დაკმაყოფილების აუცილებლობა და სამამულო წარმოების დაწყება დროში ერთმანეთს მნიშვნელოვნად სცილდება. ამ შემთხვევაში საქონლის იმპორტი გამართლებულია და მნიშვნელოვან სამეურნეო ეფექტს იძლევა დროის მოგების თვალსაზრისით. საქონლის იმპორტი შეიძლება გამოიწვიოს სრულიად შემთხვევითი ფაქტორის ზემოქმედებამ, რაც იწვევს საქონლის მწვავე დეფიციტს ამა თუ იმ დროის მონაკვეთში. ასეთ

ფაქტორებს მიეკუთვნება არახელსაყრელი ბუნებრივ-კლიმატური პირობების გამო მოუსავლიანობა, წყალდიდობები, ხანძარი და ზოგიერთი სხვა სტიქიური მოვლენა, პოლიტიკური სიტუაცია ქვეყანაში და ა.შ. სწორედ ეს ფაქტორები განაპირობებენ იმპორტის სიჭარბეს.

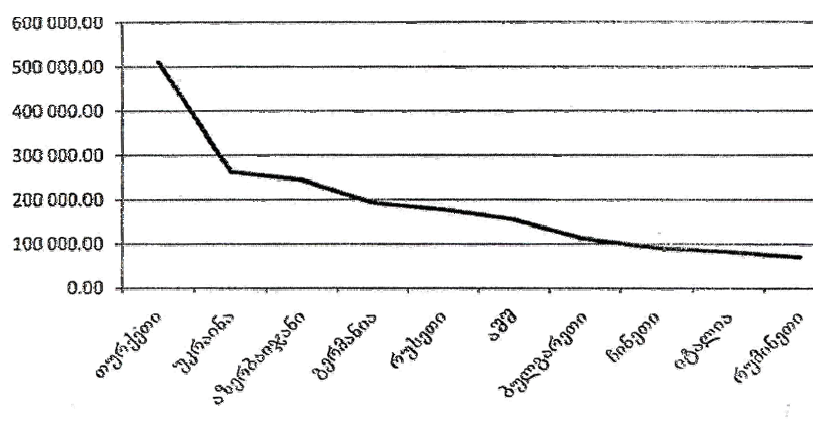
საქართველოს უმსხვილესი იმპორტიორი ქვეყნებია: **თურქეთი, უკრაინა, აზერბაიჯანი, გერმანია, რუსეთი, აშშ, ბულგარეთი, ჩინეთი, იტალია, რუმინეთი.** (გრაფიკი 1).

2005 წლიდან კლების მიკვეთრი ტენდენციით ხასიათდებოდა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წილი მთლიან ექსპორტში, თუმცა, ეს ტენდენცია დაირღვა და პოზიტივია, რომ 2009 წლის მონაცემებით, საქართველოს მთლიან ექსპორტში სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წილი დაახლოებით 24%-ით გაიზარდა.

საქართველოს ძირითადი პა-

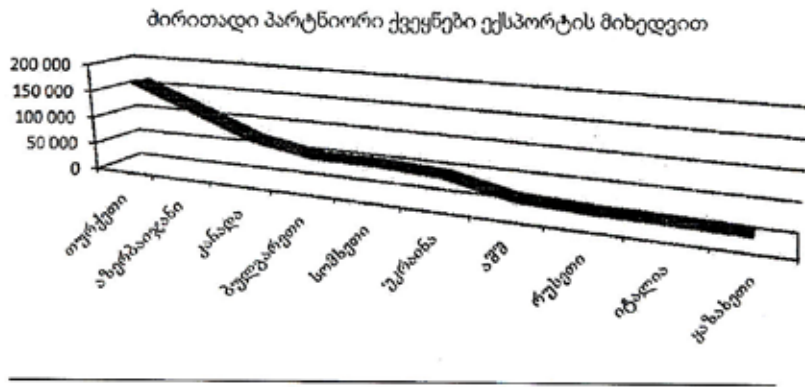
გრაფიკი 1

უმსხვილესი იმპორტიორი ქვეყნები

წყარო: www.economy.ge

გრაფიკი 2

წყარო: www.economy.ge

რტნიორი ქვეყნებია ექსპორტის მიხედვით: **თურქეთი, აზერბაიჯანი, კანადა, ბულგარეთი, სომხეთი, უკრაინა, აშშ, რუსეთი, ბრაზილია, ყაზახეთი. სწორედ ამ ქვეყნებზე მოდის საქართველოს ექსპორტის 81,3%.** (იხ. გრაფიკი 2)

განვიხილოთ რა მხარდამჭერ ღონისძიებებს ახორციელებენ მსოფლიოს საერთაშორისო ორგანიზაციები საქართველოს ექსპორტის სტიმულირებისთვის და რა ბარიერები ხვდება ქართულ პროდუქციას მსოფლიო ბაზარზე.

საქართველო დამოუკიდებლობის მოპოვების პირველსავე პერიოდიდან ცდილობს საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობებში ინტენსიურად ჩართვას. ამყარებს კავშირს მრავალ ქვეყანასთან, რომელთა შორის ევროკავშირის ქვეყნებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ რამდენიმე წელია ექსპორტი აღარ იბეგრება. საქართველოში 1995 წლიდან მოქმედებს ევროკავშირის შედგენის განზოგადების სისტემა GSP. განვითარებული ქვეყნები GSP-ით მოსარგებლე ქვეყნებს ურთიერთობაში გარკვეულ შედგენებს ანიჭებენ. კერძოდ, ბენეფიციარი ქვეყნებიდან ექსპორტირებულ საქონელზე საიმპორტო ტარიფის საბაზრო განაკვეთებთან შედარებით, შემცირებულ განაკვეთებს აწესებენ. საქართველო GSP-ით ბენეფიციარის სტატუს

სით სარგებლობს ევროკავშირთან, აშშ-სთან, კანადასთან, შვეიცარიასთან, იაპონიასა და თურქეთთან.

საგულისხმოა, რომ ევროკავშირმა ეკონომიკური დახმარების მიზნით, საქართველო 2006 წლიდან GSP+-ის პროგრამაშიც ჩართო. ეს ახალი მნიშვნელოვანი ფაქტორია საქართველოდან ექსპორტის ხელშეწყობის თვალსაზრისით. ძველი სქემით საქართველოს ეძლეოდა შესაძლებლობა ევროკავშირის ბაზარზე უბაჟოდ შეეტანა მხოლოდ 3300 დასახელების პროდუქცია და 6900 საქონელზე მოქმედებდა გარკვეული შედგენები, GSP+-ის ბენეფიციარის სტატუსის შემდეგ საქართველო სარგებლობს უფლებით ევროკავშირში უბაჟოდ შეიტანოს 7200 სახეობის პრო-

დუქცია. 2006 წლის 1 იანვრიდან, საქართველო უკვე თურქეთთანაც სარგებლობს GSP+-ის ბენეფიციარის სტატუსით.

მართალია, საქართველო ასეთი შედეგებით სარგებლობს, მაგრამ ქართულ პროდუქციას არასატარიფო ბარიერები ხვდება და უჭირს მისი დაძლევა-სერტიფიცირების, პროდუქციის წარმოშობის მოთხოვნები, ტექნიკური და სანიტარული სტანდარტები.

სურსათის უვნებლობის თვალსაზრისით, ქვეყანაში არსებული მდგომარეობა სასურველისგან ძალიან შორსაა. ეს კი უარყოფით პერსპექტივას გვიქადის. თუმცა, ამაზე სერიოზულად ჯერ არავინ ფიქრობს, ან, თუ ფიქრობს, გამოსავალს ვერ პოულობს. დღეს საქართველოში არავინ აყენებს პრაქტიკულ საკითხს, თუ რატომ არ მოხდევს ერთ ქმედებას მეორე. ასე მაგალითად, **შეუსაბამო და უხარისხო პროდუქციის გამოფენის შემთხვევაში, რატომ არ ხდება ასეთი პროდუქციის რეალიზაციის შეჩერება და მისი ბაზრიდან ამოღება.** მისი შემდგომი ბედი არ კონტროლდება, არავინ იცის, მოხდება თუ არა უხარისხო პროდუქციის განადგურება, დაეკისრა თუ არა რეალიზატორს საჯარიმო სანქციები და სხვა.

მართალია, საქართველოს

კანონი, რომლის ამოქმედებაც 2010-2011 წლებში შეჩერებულია, მეწარმეს საერთაშორისო სტანდარტების სისტემას არ ავალდებულებს, მაგრამ თუკი რომელიმე კომპანიას ევროპის ბაზარზე გასვლა უნდა, HCCP-ის სისტემა აუცილებლად უნდა დანერგოს. გარდა ამისა, იმისათვის, რომ ქართულმა პროდუქციამ ევროკავშირში ან თურქეთში ექსპორტისას ისარგებლოს პრეფერენციული რეჟიმით (GSP +) მას უნდა ახლდეს საქონლის წარმოშობის სერტიფიკატი ფორმა A, რომელსაც გასცემს საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო. ფორმა A-ს გასცემა წარმოებს უფასოდ 3 დღის ვადაში, თუ საქონელი აკმაყოფილებს ევროკავშირის საქონლის წარმოშობის კრიტერიუმებს.

ფორმა A-ს მისაღებად წარსადგენი დოკუმენტებია:

1. ექსპორტიორის განცხადება;
 2. დეკლარაცია საქონლის წარმოშობისა და კუთვნილების შესახებ;
 3. კონტრაქტი (ხელშეკრულება);
 4. ანგარიშფაქტურა (ინვოისი).
- სერთიფიკატის მიღება შესაძლებელია სამინისტროს სა-

ზოგადოების მომსახურების ცენტრში.

ამრიგად, ქართულ პროდუქციას გზა ხსნილი აქვს, დასავლეთის (და არა მარტო დასავლეთის) ბაზრებზე მაგრამ, ჩვენ ამ გზაზე წარმატებით ვერ მივიღვართ, რადგან, ქვეყანა იმ სტანდარტებს ვერ აკმაყოფილებს, რასაც ევროპა მოითხოვს. საჭიროა ბიზნესმა ისწავლოს იმ ტექნიკური ნორმების დაკმაყოფილება, რაც მათ სჭირდებათ მსოფლიო ბაზარზე გასასვლელად. წინააღმდეგ შემთხვევაში ისინი უპირატესობას ვერ მოიპოვებენ. ამისათვის აუცილებელია ქართულმა პროდუქციამ კონკურენცია გაუწიოს ევროპულ პროდუქტს, არა ევროპულ, არამედ ქართულ ბაზარზეც. ამის ნათელი მაგალითია ქართული ლუდის მწარმოებელი ფირმები „ყაზბეგი“ და „ნატახტარი“, რომლებმაც ლუდის მაღალი ხარისხით, მარკით, შეფუთვით, დიზაინით, რეკლამით არა მარტო დაიმკვიდრეს ადგილი ქართულ ბაზარზე, არამედ თითქმის განდევნეს კიდევ ბაზრიდან ჩეხური ლუდი. ანალოგიური კონკურენტუნარიანობით სარგებლობს ახალი

ქართული პროდუქტი „ბარამბო“, რომელიც წარმატებით იპყრობს ქართულ ბაზარს. ამრიგად, შესაძლებელია ვისაუბროთ მათ ექსპორტზეც.

იმისათვის, რომ ექსპორტის ღირებულება მიუახლოვდეს იმპორტის ღირებულებას საჭიროა ქვეყანაში არსებული ბუნებრივი, მატერიალური, შრომითი რესურსების რაციონალური გამოყენება, ეროვნული მრეწველობის განვითარება, თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა და პროტექციონისტული პოლიტიკის გატარება. გარდა ამისა, აუცილებელია ევროკავშირთან თანამშრომლობის გაღრმავება. ეკონომიკური დიპლომატია, რათა დაძლეულ იქნას რუსეთის მხრიდან საქართველოს მიმართ განხორციელებული ეკონომიკური ბლოკადის ნეგატიური შედეგები.

თამთა პირტახია,

თბილისის ეკონომიკურ ურთიერთობათა სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალურ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი

ANOTATION

THE ANALYSIS OF FOREIGN TRADE OF GEORGIA

Tamta Pirtakhia

The analysis of foreign trade, the current stage is very important to develop a correct economic policy, which is the most important directions of present and near future of foreign trade. Unfortunately, the undesirable tendency of foreign trade is developing and this will negatively effect the country's economic development. In this regard, Foreign-Economic policy is-one of the first objectives of the export increase, its value closer to the import price, and will exceed them. To this end, the existing natural, material and labor resources rational use of national industry development, product quality improvement, introduction of modern technologies, new trade relations. Et the same time, export-import activities in the correct priority areas for research and creation of favorable conditio0ns.

Business need to learn the technical standards to satisfy what they need on the world market exit. Otherwise, do not gain advantage. For this purpose it is necessary to Georgian products to compete with European products, not European, but also the Georgian markets. This is why we can then talk about their exports. To stimulate exports, it is essential protectionistal government policy, economic diplomacy, in order to be overcome by the Russian side of the economic blockade against the negative consequences. Following the reduction and contraband goods to the liquidation of vital importance in the development of the country, so carelessness and inventorying of Economic Analysis, which still exist in Georgia, the country's disastrous affect the progress of the case.